

Els llumins

(ALDC, II, 286. Els llumins)

El mot general és *misto* que, per a Coromines, no seria castellanisme (la *-o* seria analògica del pl. *mistos*), tot i que coincideix amb la llengua veïna. El referent modern no és anterior al s. XIX; abans, s'usava el *lluquet* (< *aluquet* < àr. AL-WUKÁID), que era un bocinet de branquilló ensofrat que s'encenia en contacte amb un cos en ignició (“tros d'aubó [= asfòdel] mullat de sofre” diu l'inf. de la loc. 80), mot que conviu amb *mistos* o *cerilles* en qualitat d'arcaic, mantenint generalment el significat antic (com probablement *palletes* 164, 166). *Cerilla* (dim. de *cera*), arribat des del cast. (on es documenta des del s. XVII), era una ‘candeleta molt prima’ convertida, arran de la invenció dels fòsfors

químics, en sinònim de ‘misto’, admès per Fabra en el corpus normatiu juntament amb *llumí*. El ross. *allumeta* és un gal·licisme, adaptació probable de l'oc. *alumeta* (der. de *alumar*), on podria procedir del fr. *allumette*. *Llumí* és mot alguerès, procedent del sard *luminu*, portat a aquesta llengua de dialectes italians, i va tenir la sort de ser acollit per la normativa fabriana a través d'un “savi diletant barceloní” (Coromines); el mot substituïa així *misto* -nefand per la *-o* final-, que tenia l'aval del seu ús a quasi tot el territori així com la formació d'alguna unitat fraseològica (*fer misto* ‘tocar malament la pilota’) i per això ha rebut la benedicció acadèmica (des del *DIEC*₁, 1995).

